

Betreft: Aanvullend advies PAR

Datum: 16 september 2019

1 Inleiding

Het ontstane tekort binnen het sociaal domein heeft geleid tot de “Kaderbrief 2020 – 2023” waarin de maatregelen zijn verwoord die het college wil nemen om het tekort terug te dringen. De inhoud van de “Kaderbrief 2020 – 2023” is van invloed op het beleid met betrekking tot het sociaal domein en hoort daarmee thuis in de opsomming van de overige kaders in hoofdstuk 1.

2 Algemeen

Met betrekking tot de uitvoering van het sociaal domein wordt in de Kaderbrief 2020 - 2023, mede ten gevolge van de financiële druk, gesteld dat “Zo zullen we in de nieuwe verordening Sociaal Domein strengere regels opnemen. Dat kan betekenen dat inwoners niet de zorg krijgen die ze vragen”. Het Beleidskader 2019 - 2023 gaat van samenredzaamheid. Het lijkt erop dat er sprake is van twee verschillende wijze waarop de interactie tussen de gemeente en de zorgvragen inhoud wordt gegeven. Indien dit zo is dan is het voor de medewerker van de gemeente die het gesprek aangaat met de zorgvrager niet duidelijk of het financiële perspectief leidend is of het samenredzaam-perspectief en daarmee de invulling van de zorgvraag.

***Advies 35:** De PAR adviseert op voorhand aan te geven welke van de twee perspectieven leidend, dan wel doorslaggevend zal zijn: het financiële perspectief of zelfredzaamheid in het gesprek met de zorgvrager.*

3 Hoofdstuk 4: Toegang tot het Sociaal Domein

Het belang van de aanwezigheid van een cliëntondersteuner is om evenwicht te brengen in het keukentafelgesprek, zeker als het financiële perspectief het dominante perspectief is vanuit de gemeente. De huidige formulering is te vrijblijvend en geeft niet een verplichtende invulling.

***Advies 36:** De PAR adviseert In het beleidskader expliciet op te nemen dat bij elk gesprek een cliëntondersteuner aanwezig moet zijn. Dit moet aan de betrokkenen worden gemeld in het kader van het voorbereiden van het keukentafelgesprek.*

Wadwijzer heeft in haar takenpakket om de rol van de cliëntondersteuner in te vullen. Gezien het feit dat Wadwijzer onderdeel is van de gemeente is er geen sprake van een onafhankelijke cliëntondersteuner. Dat is niet gewenst.

***Advies 37:** De PAR adviseert om in het beleidskader expliciet opnemen dat er sprake moet zijn van een onafhankelijk cliëntondersteuner waar de cliënt recht op heeft om aanspraak op te maken.*

Door de bezuinigingen en de afzwakking van het aanbod in de preventieve sfeer, alsmede de niet-doorontwikkeling van Wadwijzer ontstaat een kloof tussen ambitie – papier dat geduldig is- en de werkelijkheid.

Advies 38: *De PAR adviseert de gemeente er alert op te zijn dat mensen met een hulpvraag die doorverwijzing naar specialistische hulp vereisen het preventieve veld niet meer bereiken, omdat daar gaten in ontstaan.*

In z'n algemeenheid ziet de PAR termen als digitale vaardigheden en laaggeletterdheid niet terug in het Beleidskader. Organisaties als de Bibliotheek zetten zich ervoor in om daar waar nodig mensen op dit punt kennis bij te brengen. Hiermee wordt voorkomen dat mensen in een isolement geraken en er zich een drempel vormt indien nodig met een hulpvraag te komen.

Advies 39: *De PAR adviseert dit te onderkennen en in het Beleidskader dit te benoemen met de insteek hier zich voor in te zetten.*

4 Pagina 5: Overige kaders

Onder het kopje “overige kaders” wordt melding gemaakt van het aanhaken op het Gezondheidsbeleid. In het hoofdstuk “Richtinggevende kaders per thema” wordt het volgende gesteld: “Om het integrale karakter van dit beleidskader te behouden en tegelijkertijd meer richting te geven aan de verschillende hulpvragen die gesteld kunnen worden is dit hoofdstuk geschreven”. In het hoofdstuk worden een zestal thema’s uitgewerkt die naar voren zijn gekomen vanuit een inventarisatie. Het integrale karakter wordt hiermee niet ingevuld en komt dus ook niet tot stand. Dit is wel mogelijk indien de benadering van de positieve gezondheid wordt gehanteerd. In het model van de positieve gezondheid zijn de thema’s terug te vinden maar dan in een onderlinge samenhang. Daarnaast maakt het model helder dat er nog andere thema’s van belang zijn om te komen tot gezondheid zoals dat binnen de positieve gezondheid wordt gedefinieerd. Het model van de positieve gezondheid is gehanteerd als basis voor het Gezondheidsbeleid 2011 – 2014 en 2014 – 2016. en het Rapport Gezond geregeld, waarover wij op 2 februari 2017 hebben geadviseerd.

Advies 40: *De PAR adviseert zowel in het Beleidskader 2020 – 2023 als het Gezondheidsbeleid de benadering van de positieve gezondheid als vertrekpunt te hanteren met het onderliggende model. Daarmee wordt de afstemming ondersteund tussen activiteiten in het kader van het sociaal domein en die in het kader van de gezondheid. Beide terreinen gaan in essentie over de positieve gezondheid van de samenleving van Waddinxveen.*

5 Hoofdstuk 3: Richtinggevende kaders: Thema 3: Wonen

Visie: We willen dat mensen nadenken over waar ze ouder willen worden en hier ook rekening mee houden bij het verbouwen van de woning of bij het verhuizen. Wij bieden passende ondersteuning waar dat nodig is. We willen dat inwoners die ondersteuning ontvangen in de vorm van opvang, een veilige leefomgeving hebben, tot zij weer in staat zijn tot zelfredzaamheid en eigen kracht.

De fysieke leefomgeving heeft invloed op het Sociaal Domein en andersom ook. We zoeken dan ook verbinding met het domein Ruimte.

***Advies 41:** De PAR adviseert (zeker vanuit integrale aanpak) dat de overheid in het verlenen van vergunningen, benutting ruimte e.d. bewoners die hierin initiatieven hebben actief helpt en drempels wegneemt. Denk aan bouwinitiatieven waarbij kinderen ouders laten inwonen of een kangoeroewoning bouwen in de achtertuin of een kavel daarvoor benutten.*

6 Hoofdstuk 3: Richtinggevende kaders: Thema 4: Leven met voldoende middelen

De PAR heeft in haar advies Schuldhulpverlening maart 2017! Benadrukt dat: “voorlichting ook aan doelgroepen zoals jongeren noodzakelijk is. Op de basisscholen zijn in de hoogste groepen lessen gegeven over ‘omgaan met geld’. Het zou goed zijn de schooldirecteuren te vragen naar ervaringen en verbeteringen. Er zijn signalen nodig om schulden te onderkennen voordat ze problematisch worden en de noodzaak van de zware vormen van hulp (juridisch beschermingsbewind) voor te zijn met de inzet van de lichtere vorm van hulp (budgetadvies/beheer). Die signalen (kunnen) komen van woningcorporaties, water- en energieleveranciers, waterschappen en wellicht nog andere bedrijven/organisaties. Samenwerking en afspraken liggen voor de hand wegens gezamenlijke belangen”.

***Advies 42:** De PAR adviseert deze preventieve aanpak als zodanig te onderkennen en te benoemen in het beleidskader als concrete maatregel.*

7 Hoofdstuk 3: Richtinggevende kaders: Thema 5 Mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers

“We zijn alert op signalen van inwoners bij wie zorg niet of onvoldoende geleverd wordt. Bij negatieve signalen zoeken wij hiervoor contact bij de zorgaanbieders.” Naar de mening van de PAR is dit reactief en benadrukt dit niet de zeer belangrijke rol van vrijwilligers in het sociaal domein.

***Advies 43:** De PAR adviseert met betrekking tot mantelzorg en vrijwilligers ernaar te streven om samen met de zorgaanbieders op te trekken. Juist bij zorgaanbieders is wel veel know how op dit punt.*

8 Uitgangspunt 5: Samenredzaamheid en thema 5 Mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers

In het beleidskader wordt vastgesteld dat het aandeel van vrijwilligers in het totaal van het sociaal domein steeds verder toeneemt onder de noemer informele zorg. Dit onder andere wegens de

afnemende beschikbaarheid van de formele zorg zijnde de betaalde zorg. Deze ontwikkeling is niet nieuw en zal zich alleen verder doorzetten. De informele zorg in de persoon van de vrijwilliger maakt daarmee feitelijk deel uit van de zorg zoals die wordt overeengekomen en daarmee wordt verleend. Dit uiteraard naast de rol van de vrijwilliger in het kader van bijvoorbeeld burenhulp. De arrangementen komen tot stand in de onderlinge contacten tussen inwoners die samen deel uitmaken van bijvoorbeeld een buurt of eenzelfde gemeenschap.

Om recht te doen aan de passage in het beleidskader “Dit vinden wij onmisbaar kapitaal” is het advies om aan “Wat we gaan doen in de periode 2019 tot 2023” de volgende punten toe te voegen:

***Advies 44:** Het uitwerken van een vrijwilligersbeleid samen met de betrokken (maatschappelijke) organisaties. Dit betreft onder andere de organisaties die vrijwilligers inzetten zoals Palet Welzijn, Zorgpartners, Wadwijzer en het Sociaal Team en de organisaties die bemiddelen tussen vraag en aanbod zoals HIP en SVW. Het beleid moet duidelijk maken wat de rol en bijdrage is van de vrijwilliger in het sociaal domein en hoe deze gestalte krijgt. Hierin komen verder onder andere aan de orde de relatie tussen de formele en informele zorg en de persoon waar de vrijwilliger zich tot kan melden als er sprake is bijvoorbeeld van het uitvoeren van taken waar de vrijwilliger niet toe bevoegd is.*

***Advies 45:** Het ondersteunen en stimuleren van het vrijwilligers in wijken en buurten onder andere via de wijkplatforms.*

9 Hoofdstuk 3: Richtinggevende kaders: Thema 6: Mentaal welbevinden

De PAR signaleert toename van de vergrijzing, minder werkenden, minder mantelzorgers en vrijwilligers en minder middelen die beschikbaar zijn. Wat betekent dat voor de inclusieve samenleving in Waddinxveen? Deze aanpak zal jaarlijks moeten worden herijkt. Zie in dit kader het tekort in de gemeente Waddinxveen. We moeten fundamenteel nadenken hoe wij de inclusieve samenleving vormgeven met minder middelen en met een steeds grijzer wordende bevolking en complexere samenleving.

***Advies 46:** De PAR adviseert de gemeente om samen met zorgaanbieders, woningcorporatie, maatschappelijke zorgorganisaties en zorgkantoor/verzekeraar te werken aan een aanpak met betrekking tot het mentaal welbevinden wat houdbaar is voor de toekomst (2025 en verder).*

10 Hoofdstuk 4: Toegang tot het Sociaal Domein

***Advies 47:** De PAR adviseert te onderzoeken of het experimenteren met budgetten in de toekomst werkbaar zou kunnen zijn als oplossing naar het verlenen van minder zorg. Dit met name gericht op de toekomst want we houden het op de huidige wijze (financieel) niet vol.*

11 Monitor Sociaal Domein

Ten behoeve van het inkopen van in elk geval de maatwerkproducten zijn de mogelijke producten gespecificeerd inclusief het tarief. Dit met de bedoeling om tussen de gemeente als opdrachtgever en zorgverleners als opdrachtnemer duidelijkheid te scheppen. Deze duidelijkheid is van belang bij

het verstrekken van de opdracht, het uitvoeren van de opdracht en tenslotte de financiële afrekening. Bij de groep indicatoren “Financieel of algemeen inzicht” wordt hier geen gebruik van gemaakt. Dit terwijl het potentie heeft het volume aan maatwerk in aantallen en financieel voor de WMO en jeugdwet inzichtelijk te maken.

Advies 48: *Maak gebruik van de specificatie van de producten en de bijbehorende tarieven om inzicht te geven in het volume verstrekte, onderhanden en afgesloten opdrachten tot maatwerk en tevens het financieel volume.*

Advies 49: *Maak gebruik van de specificatie van de producten om inzicht te geven in doorlooptijd van de verstrekte maatwerk opdrachten.*

Voor onder andere categorie “Iedereen doet mee” wordt gebruik gemaakt van een aantal los van elkaar staande indicatoren. Het model van de positieve gezondheid biedt de mogelijkheid een meer samenhangend inzicht te verkrijgen. Een beeld van de stand van de positieve gezondheid voor elk van de vier wijken in Waddinxveen is gepresenteerd door de GGD tijdens een bijeenkomst in het kader van het komen tot het Gezondheidsbeleid. Dit beeld is niet alleen van belang voor het gezondheidsbeleid maar ook voor het sociaal beleidskader.

Advies 50: *Maak gebruik van levensgebieden van de positieve gezondheid om een samenhangend beeld te ontwikkelen met betrekking tot onder andere de categorie “Iedereen doet mee”.*

Advies 51: *Stem het uitwerken van de waardering van de positieve gezondheid af met het gezondheidsbeleid om tot een beeld te komen waar het betreft de stand van zaken met betrekking tot levensgebieden van de positieve gezondheid in Waddinxveen.*

De nodige indicatoren in onder andere de categorieën “duurzaamheid en nazorg” en “samenredzaamheid” hebben in de formulering een waardering van de ontwikkeling die wordt gemonitord. Dit terwijl de monitor de ontwikkeling moet vaststellen en vervolgens welke betekenis deze ontwikkeling heeft.

Advies 52: *Herformuleer de genoemde items tot het meten van en laat de waardering erbuiten.*

Om de mate waarin sprake is van integraliteit en maatwerk inzichtelijk te krijgen is het nodig een aantal items op te nemen die daar een beeld van geven. Dit gaat om het proces van formuleren van het maatwerk en de tevredenheid van de aanvrager met het geformuleerde maatwerk.

Advies 53: *Neem als item op de aanwezigheid van een cliëntondersteuner bij de keukentafel gesprekken. Hierbij gaat om het aantal keren dat een cliëntondersteuner aanwezig was ten opzichte van het totaal aantal keukentafelgesprekken.*

Advies 54: *Neem als item de mate waarin beroep is aangetekend tegen een beschikking. Hierbij gaat het om het aantal beschikkingen en het aantal keren waarbij een beroep is aangetekend.*

***Advies 55:** Neem als item op de mate waarin een beroep is gedaan op de vertrouwenspersoon. Hierbij gaat het om totaal aantal voorgesteld en besloten maatwerk en het aantal keren dat de betrokkene de hulp heeft inroepen van de vertrouwenspersoon.*

12 Preventieteam vervolgens Wadwijzer en vervolgens Preventieteam

Een belangrijk deel van de activiteiten van Wadwijzer hebben betrekking op het verstrekken van de algemene voorzieningen. Daarmee de zorg dat met het inzetten van de algemene voorzieningen voorkomen wordt dat maatwerk noodzakelijk wordt. Naast deze vorm van preventie richt Wadwijzer zich op het voorkomen van het moeten inzetten van algemene voorziening. Dit alles in nauwe samenwerking met de betrokken organisaties in Waddinxveen. De naam Wadwijzer is ingeburgerd in Waddinxveen. Het weglaten uit het beleidskader leidt enkel tot vragen over de relevantie van het bestaande Wadwijzer omdat het beleidsmatig niet meer bestaat. Dit leidt tot onzekerheid bij de medewerkers en de organisaties die samenwerken met Wadwijzer.

***Advies 56:** Handhaaf de naam Wadwijzer. Dit voorkomt dat er op een aantal fronten onnodige onzekerheid ontstaat en allerlei omschakelingen worden toegepast. In het beleidskader kan immers eventueel worden opgemerkt dat er evaluatie van de activiteiten van Wadwijzer gaat plaatsvinden met een mogelijke herijking van de rol en bijdrage van Wadwijzer.*

13 Indicatoren algemeen

Wanneer indicatoren niet gekoppeld worden aan doelstellingen met resultaten en normen is het de vraag wat dit gaat zeggen. Een indicator is de zogezegde liniaal. De streepjes op de liniaal zijn de normen en het te behalen streepje is verwoord in een goede doelstelling.

***Advies 57:** De PAR adviseert indicatoren te hanteren om daadwerkelijk te sturen op hetgeen je vanuit je missie/visie wilt bereiken en niet uit beheersingsdrift die vaak tot schijnzekerheid leidt.*

14 Hoofdstuk 6: Financieel kader

Dit is gericht op de huidige tekorten. Er moet niet naar het verleden en nu gekeken worden maar naar de toekomst. Hoe gaan we de zorg binnen het sociaal domein met de toekomstige bevolkingssamenstelling en beschikbare middelen in onze inclusieve samenleving vormgeven? Dit vraagt niet alleen om overschotten en tekorten te compenseren tussen de verschillende velden maar om keuzes binnen de velden. Daarmee lijkt dit beleidskader een reactief stuk te worden.

***Advies 58:** De PAR adviseert dit beleidskader een afwegingskader te laten zijn en een aanzet om het roer echt om te gooien.*

15 Bijlage 1 Resultaten Participatiemaand oktober

***Advies 59:** Volgens de PAR is deze bijlage niet van toegevoegde waarde op het Beleidskader en adviseert dan ook deze weg te laten.*

16 Tot slot, samenwerking en totstandkoming van dit aanvullende advies

Dit advies is tot stand gekomen door vrijwilligers die zitting hebben genomen in een voor dit advies opgerichte werkgroep.

Deze werkgroep bestaat uit Koert Bosgraaf (voorzitter), Bram Abels, Henk van Velzen, Noortje Meskers (PGW), Loes Lekx (PGW), Els de Groot (Wijkplatform Zuidplas) , Bep Vermeij (VAC en Wijkplatform Bomenwijk/Groenswaard), Marjan Stoffers, Erwin Korevaar (Diaconaal Platform), Dit van 't Spijker (Seniorenraad), Mariëlle Graveland / Gillian de Koning (Bibliotheek De Groene Venen) en Aad van Holsteijn.

Wij vertrouwen u met het bovenstaande van advies te hebben voorzien en zijn gaarne bereid tot nader overleg.

Hoogachtend,

Aad van Holsteijn
Voorzitter PAR